

NEDERLANDS

WOORD/ZIN

VOOR 1 F

DEEL 3 VAN 3

COLOFON

Uitgeverij: Edu'Actief b.v.
0522-235235
info@edu-actief.nl
www.edu-actief.nl

Auteur: Ruud Schinkel

Inhoudelijke redactie: Ina Berlet

Titel: Nederlands – Taalverzorging 1F Woord/zin – Deel 3 van 3

ISBN: 978 90 3722 289 0

Omslagfoto: iStockphoto.com

© Edu'Actief b.v. 2015

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Edu'Actief, te vinden op www.edu-actief.nl.

INHOUD

Voorwoord	4
Hoofdstuk 1 Onderwerp, persoonsvorm en gezegde	6
Hoofdstuk 2 Hulpwerkwoorden	16
Hoofdstuk 3 Voegwoorden	20
Hoofdstuk 4 Samengestelde zinnen	29
Hoofdstuk 5 Leestekens	34
Hoofdstuk 6 Goede zinnen maken	44
Hoofdstuk 7 Lijdend voorwerp	52
Hoofdstuk 8 Herhaling	62
Eindopdracht en reflectie	65

VOORWOORD

Dit leer-werkboek gaat over woord- en zinsbouw.

In dit laatste deel van woord- en zinsbouw ga je met enkele moeilijke onderdelen oefenen.

De meeste onderdelen komen ook bij niveau 2F aan de orde, maar dan moeilijker of uitgebreider. Met de onderdelen van dit leer-werkboek leer je onze taal nog beter begrijpen en gebruiken.

Picto

In dit boek zie je bij sommige opdrachten een picto.

Een pictogram geeft je informatie over de opdracht.

Hierna lees je wat de picto's betekenen.

VOORBEREIDEN

Bij dit picto ga je nadenken over een opdracht.

Je denkt na over wat je straks gaat doen.

Je gaat de opdracht voorbereiden.

UITVOEREN

Bij dit picto ga je de opdracht uitvoeren.

Je gaat bijvoorbeeld iets maken.

Of je gaat iets doen.

EVALUEREN

Bij dit picto ga je evalueren.

Je controleert of je de opdracht goed hebt gedaan.

Wat ging er goed en wat ging er minder goed?

Wat vond je van de opdracht?

Wat kon je eerst niet, wat je nu wel kunt?

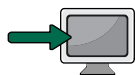
Wat ga je de volgende keer anders doen?

REFLECTEREN

Bij dit picto ga je reflecteren.
 Je denkt na over wat je hebt geleerd.
 En wat dat betekent voor je toekomst.
 Wat ga je nu doen?
 Hoe gaat het verder?

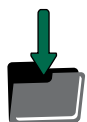
IN GESPREK

Bij dit picto ga je in gesprek.
 Om een opdracht na te bespreken kun je de StruX-kaarten gebruiken.

WEBSITE

Bij dit picto ga je iets bekijken op de website van StruX.
 Dit kan bijvoorbeeld een foto, formulier of film zijn.
 Volg deze stappen.

1. Ga naar www.strux.nl
2. Klik op de knop deelnemer.
3. Klik op 'Nederlands'.
4. Klik op de foto van dit leer-werkboek.
5. Klik op de link van de opdracht.

PORTFOLIO

Misschien werk je met een portfolio.
 In je portfolio stop je bewijsstukken.
 Als je dit picto ziet, kun je een bewijsstuk toevoegen.
 Bespreek dit met je begeleider.

Beeldwoordenboek

In dit boek staan gekleurde woorden.
 Gekleurde woorden moet je kennen.
 Het zijn belangrijke woorden.
 Deze woorden kun je opzoeken in het beeldwoordenboek.
 Ga naar beeldwoordenboek.strux.nl.

HOOFDSTUK 1

ONDERWERP, PERSOONSVORM EN GEZEGDE

Dit hoofdstuk gaat over het onderwerp, de persoonsvorm en het gezegde in een zin.
Het onderwerp in een zin geeft aan over wie of wat de zin gaat.
De persoonsvorm en het gezegde geven aan wát er in de zin gebeurt.

Het onderwerp

In elke zin staat een onderwerp.

Dat is de persoon die iets doet. Of de personen die iets doen.

Of 'het ding' dat iets doet.

Wil je het onderwerp in een zin vinden?

Dan stel je de vraag: Wie of wat doet iets?

Voorbeeld 1:

Michiel werd tweede bij de hardloopwedstrijd.

Wie werd tweede? Michiel.

Michiel is het onderwerp van de zin.

Het onderwerp staat vaak aan het begin van een zin.

Maar niet altijd. Kijk naar het voorbeeld hierna.

Voorbeeld 2:

Op straat ligt veel vuil.

Wat ligt er op straat? Veel vuil.

Veel vuil is het onderwerp van de zin.

OPDRACHT 1

In deel 2 heb je al geoefend met het onderwerp en de persoonsvorm.
Laat zien wat je nog weet en kunt. Zoek het onderwerp in de zinnen hierna.
Vul het schema in.

De zin	De vraag	Het onderwerp is...
De kippensoep smaakt lekker.	Wat smaakt lekker?	de kippensoep
Jan, Miranda en Fatima deden de boodschappen voor het feest.		
In Groot-Brittannië rijden de auto's links.		
Op zaterdag is de school gesloten.		
Het sneeuwt in de bergen.		
De broer van Jos gaat op wintersport.		

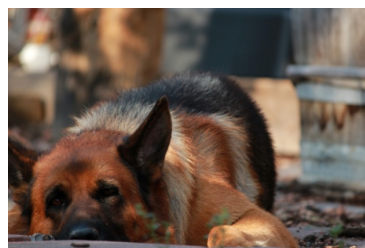
OPDRACHT 2

Zet in de zinnen een streep onder het onderwerp van de zin.

Voorbeeld:

De chauffeur tankt benzine.

Mijn zuster spaart voor een elektrische scooter.
De burgemeester bezoekt het jongeren centrum.
De bladeren van de boom dwarrelden omlaag.
De boze buurman pakte de voetbal af.
De waakhond slaapt rustig verder.

OPDRACHT 3

Bedenk zelf 5 zinnen. Schrijf ze op en zet een streep onder het onderwerp.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

De persoonsvorm

De persoonsvorm is een vorm van het werkwoord.

De persoonsvorm geeft informatie over wat het onderwerp doet.

Voorbeeld: Karel fietst naar het tuincentrum.

'Karel' is het onderwerp van de zin.

Wat doet het onderwerp 'Karel'? Hij fietst.

'Fietst' is de persoonsvorm.

De persoonsvorm kun je op 2 manieren vinden.

manier 1

Zet de zin in een andere tijd.

Het woord dat dan verandert, is de persoonsvorm.

Voorbeeld: Ik loop op straat. -> Ik liep op straat.

Het woord 'loop' verandert. Dus: 'loop' is de persoonsvorm.

manier 2

Maak er een vragende zin van.

Het woord dat aan het begin van de zin komt, is de persoonsvorm.

Voorbeeld: Ik loop op straat.-> Loop ik op straat?

'Loop' komt aan het begin van de zin. Dus: 'loop' is de persoonsvorm.

De plaats van de persoonsvorm in een vragende zin

In een vragende zin staat de persoonsvorm (bijna) altijd aan het begin van de zin.

Voorbeelden:

Heeft jouw broer een bromfietscertificaat?

Komen de burens vanavond op bezoek?

OPDRACHT 4

Zoek de persoonsvorm in de volgende zinnen. Gebruik manier 1.
Zet de zin in een andere tijd. Het woord dat dan verandert, is de persoonsvorm.

Voorbeeld:

De zin: Ik schop tegen de bal.

De zin in een andere tijd: Ik schopte tegen de bal.

Het woord dat verandert is: schop

Dus, de persoonsvorm is: schop

Ik schrijf een mail naar mijn vakantievriend.

De zin in een andere tijd: _____

De persoonsvorm is: _____

Annette is kampioen rolschaatsen.

De zin in een andere tijd: _____

De persoonsvorm is: _____

De vos at het kleine kuikentje op.

De zin in een andere tijd: _____

De persoonsvorm is: _____

De appel valt niet ver van de boom.

De zin in een andere tijd: _____

De persoonsvorm is: _____

De juwelier verkocht 20 dure horloges.

De zin in een andere tijd: _____

De persoonsvorm is: _____

OPDRACHT 5

Zoek de persoonsvorm in de volgende zinnen. Gebruik manier 2. Maak er telkens een vragende zin van. Het eerste woord in de vragende zin is de persoonsvorm.

Voorbeeld:

Hollanders eten meer patat dan Belgen.

De vragende zin: Eten Hollanders meer patat dan Belgen?

De persoonsvorm: eten

Onze bakker bakt het lekkerste brood.

De vragende zin: _____

De persoonsvorm: _____

Mijn mobiel moet snel opgeladen worden.

De vragende zin: _____

De persoonsvorm: _____

De zakkenroller rende keihard weg.

De vragende zin: _____

De persoonsvorm: _____

Hij wist het antwoord niet.

De vragende zin: _____

De persoonsvorm: _____

De kok gebruikte een nieuw recept.

De vragende zin: _____

De persoonsvorm: _____

OPDRACHT 6

Zet in de zinnen telkens een streep onder de persoonsvorm.

Het regent de laatste tijd wel erg vaak.

De journalist stelde een lastige vraag.

Waarom koop je dit jaar geen vuurwerk?

Heeft je zus mooie krullen?

De officier eiste een voorwaardelijke straf.